

Datum

Utrecht, 10 december 2014

Onderwerp

Wet Stelselvernieuwing rechtsbijstand,

ons kenmerk

ER/SM/14.055

contactpersoon

Ernst Radius (radius@mogroep.nl)

Matiebaan 71 H

1017 CA Amsterdam

www.mogroep.nl

T 030 721 07 21

F 030 721 07 49

info@mogroep.nl

Geachte heer/ mevrouw,

Met het wetsvoorstel stelselvernieuwing rechtsbijstand, wordt het stelsel van de rechtsbijstand vernieuwd. In het wetsvoorstel staat eigen verantwoordelijkheid van de rechtzoekende centraal. Het is goed dat eigen verantwoordelijkheid centraal staat, maar Sociaal raadslieden zien veel klanten die rechtshulp nodig hebben en hierin geen keuze hebben. De juridische bijstand is nodig om te overleven, een inkomen te behouden, het voorkomen van ontruiming, toegang tot kinderen te hebben etc. De meest kwetsbaren in onze samenleving hebben per definitie te maken met de meeste problemen. De meeste problemen tussen werkgevers en werknemers over lonen en contracten spelen zich af bij de laagst betaalden.

Tot de klanten van de Sociaal raadslieden behoren juist deze kwetsbare groepen. Het Sociaal raadsliedenwerk zit vaak in de pre juridische fase. Sociaal raadsliedenwerk probeert juist zaken uit het juridische proces te houden. Het Sociaal raadsliedenwerk ondersteunt mensen niet alleen door informatie en advies te geven maar handelt ook namens en samen met mensen. Hierin onderscheidt het Sociaal raadsliedenwerk zich van veel loketten, waaronder ook het Juridisch Loket

Op grond van het voorstel wordt alleen een toevoeging verstrekt op verwijzing van de eerstelijns juridische voorziening. Naast deze eerstelijns voorziening kunnen Sociaal raadslieden ook heel goed beoordelen of een toevoeging noodzakelijk is. Het Sociaal raadsliedenwerk is uitstekend in staat om te beoordelen of een juridische benadering van het probleem de beste oplossing is voor klanten. In het huidige wetsvoorstel ontstaat de situatie dat Sociaal raadslieden klanten niet rechtstreeks naar de advocatuur kunnen verwijzen. Gezien de preventieve werkwijze van sociaal raadslieden en haar professionaliteit is zij prima in staat een klant te behoeden van een rechtsgang, of juist de klant wel door te verwijzen naar juridische bijstand, als dat nodig blijkt. Daar hoeft geen ander juridisch loket tussen te zitten. Deze professionaliteit wordt geborgd door de gedragscode van de LOSR, de vereiste opleiding van sociaal raadslieden (minstens HBO) en de toekomstige beroepsregistratie voor sociaal raadslieden (vanaf medio 2016).

Het huidige voorstel leidt gegarandeerd tot problemen.

Het stimuleren van digitale hulpmiddelen en triage instrumenten op juridisch gebied, vraagt van de burgers kennis en kunde van omgaan met internet en digitale media. Sociaal raadslieden zien juist dat mensen in hun kwetsbare positie vaak niet in staat zijn zelfstandig deze instrumenten goed te kunnen gebruiken. Daarnaast zijn veel van de klanten van Sociaal raadslieden digibeet, functioneel analfabeet of analfabeet. Deze mensen zullen geen, of verkeerd gebruik gaan maken van deze instrumenten. Deze mensen blijven hulp nodig hebben, ook als zij via digitale weg hier gebruik van gaan maken. In de wetswijzigingen zijn hier geen voorzieningen voor opgenomen.

In de toelichting wordt gesproken over alternatieven als mensen niet via de juridische kanalen hulp zoeken. In de wetwijzigingen worden echter geen voorliggende voorzieningen aangedragen die dat dan gaan doen, en wie betaalt dat? Sociaal raadslieden zijn weliswaar in zo'n 150 gemeenten actief, en bereiken zo'n 9 miljoen inwoners, maar het is geen dekkend netwerk. Een betere afstemming tussen ministerie van VenJ en ministerie van VWS over samenwerking tussen de eerstelijns juridische voorzieningen (juridisch loket) en sociaal werk, waaronder sociaal raadslieden zou een goede stap in de richting zijn van preventief en laagdrempelige dienst- en hulpverlening voor deze kwetsbare mensen.

Voor eerstelijnsvoorzieningen zal een eigen bijdrage van 40 euro voor het spreekuur worden berekend. De loketten zijn er alleen voor mensen met een lager inkomen. Dit is een duidelijke drempel voor deze kwetsbare groep mensen. Waar gaan deze mensen heen, als zij die 40 euro niet kunnen betalen? De ervaring van Sociaal raadslieden is dat als je er op tijd bij bent, er veel juridische procedures kunnen worden voorkomen. Door bij het spreekuur een eigen bijdrage te vragen zullen veel mensen afhaken die waarschijnlijk later met geëscaleerde problemen terugkomen.

We zien ook nogal wat praktische problemen met betrekking tot de eigen bijdrage voor het spreekuur. De bureaucratie die hierdoor ontstaat en de kosten daarvan. We voorzien met name ook problemen met mensen met een inkomensdaling. De verlegging van het peiljaar blijft mogelijk, maar wie gaat dat dit daadwerkelijk regelen?

De verhoging van de bedragen van de normbedragen gaan voor mensen met lage inkomens een probleem worden. Er wordt een toevoeging verstrekt als het om meer dan 1000 euro gaat. Voor een lichte toevoeging geldt de norm van 500 euro. Door deze nominale bedragen te hanteren zullen met name mensen met een lager inkomen van de noodzakelijke hulp worden verstoken. Voor mensen met een minimum inkomen gaat het bij de huidige grenzen al om enorme bedragen. Deze bedragen kunnen mensen met een minimum inkomen niet laten liggen. Het missen van een bedrag van 900 euro of het krijgen van een schuld van 900 euro is per definitie een ernstig probleem voor minima.

Om het belang bij periodieke betalingen te bepalen wordt uitgegaan van een periode van maximaal 2 jaar. Waarom wordt er niet uitgegaan van het feitelijk belang? Dus als het om een uitkering gaat van 10 jaar, is het 10 jaar. Er zou dus zo goed mogelijk moeten worden aangesloten bij lengte van de periode van het belang.

De resultaatsbeoordeling (claw back), indien de juridische procedure meer dan de helft van het heffingsvrije vermogen oplevert, wordt van de burger een hogere eigen bijdrage verwacht. Op deze resultaatsbeoordeling zijn een aantal uitzonderingen, benoemd. Deze uitzonderingen lijken nogal onvolledig, waarom bijvoorbeeld, IOW, de partneralimentatie en de toeslagen niet zijn uitgezonderd van de resultaatsbeoordeling.

De eigen bijdrage in verband met de echtscheiding. Een scheiding is vaak al erg problematisch. Nu al worden we geconfronteerd met echtparen die de kosten van de scheiding niet kunnen dragen. Vaak spelen de kosten van een echtscheiding een rol in de escalatie van problemen. De voorgestelde

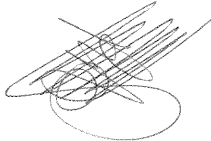
regeling maakt dat scheidingen voor echtparen nog duurder zullen worden. Voorspelbaar is dat scheidingen nog problematischer zullen worden. Het ligt erg voor de hand dat de extra kosten meer zullen bedragen dan de eigen bijdrage op zal leveren.

Het huidige stelsel is het meest zuivere. Het recht op rechtsbijstand wordt vastgesteld op grond van het eigen inkomen, omdat de partners een eigen belang hebben in deze zaak. Achteraf kan aan de hand van een resultaatsbeoordeling nog een bijdrage worden vast gesteld voor desbetreffende partner.

'We' willen nog ingaan op de terugbetalingstermijn., Voorgesteld wordt om dit maximaal 50 maanden te laten zijn voor mensen met een laag inkomen. Dat is meer dan vier jaar aflossen aan een schuld i.v.m. de scheiding. Dat er bij de schuldsanering uit wordt gegaan van een termijn van 3 jaar heeft als reden dat het niet verantwoord is om mensen langer dan 3 jaar onder het minimum inkomen te houden. Kortom een termijn van 50 maanden is niet verantwoord.

We pleiten er dan ook voor om de rechtsbijstand per persoon vast te stellen. De eigen bijdrage wordt vastgesteld op grond van het eigen inkomen. Als dat inkomen minimaal is, is de eigen bijdrage minimaal.

Met vriendelijke groet,

Wouter de Boer, lid signaleringscommissie LOSR
Maarten Bockting, lid signaleringscommissie LOSR
Ernst Radius, enior Adviseur MOgroep